

การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ จากการค้าประเวณี

The Efficiency Enhancement in Law Enforcement Response to Human Trafficking for Prostitution

ธีรภัทร แก้วจันทน์¹, ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม²

วันรับ: 12 กรกฎาคม 2566 วันแก้ไข: 29 สิงหาคม 2566 ยอมรับ: 18 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือ รวมทั้ง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นไปโดย สดวก จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคคลเพื่อนำมาหาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบได้ง่าย มีผู้ถูกนำพาเดินทางมาเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในประเทศไทยโดยเฉพาะในรูปแบบการค้าประเวณี ซึ่งส่วนใหญ่มาจากประเทศเมียนมา และหลังสถานการณ์ COVID 2019 การค้าประเวณีมีการติดต่อทางออนไลน์ มีจำนวนมากขึ้น ซึ่งข้อจำกัดของการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ แบ่งได้เป็น 3 ประการสำคัญ ได้แก่ (1) คณะกรรมการและอนุกรรมการตามกฎหมายค้ามนุษย์มีผู้แทนจากองค์กรภาคประชาสังคมในสัดส่วนที่น้อย (2) การได้รับความร่วมมือในการส่งมอบข้อมูลในการสืบสวนสอบสวน โดยเฉพาะข้อมูลสารสนเทศของภาคเอกชนมีค่อนข้างน้อย และ (3) ปัญหาการติดตามพยานเอกสาร และพยานบุคคลจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ (1) เพิ่มบุคลากรด้านหน้าและเครือข่ายระดับพื้นที่ (2) เพิ่มอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนภูมิภาคในการสืบสวนจับกุมคดีค้ามนุษย์ (3) จัดให้มีหน่วยงานกลางสำหรับดำเนินการเรื่องประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งทางด้านภาษา และมีรูปแบบในการดำเนินงาน (4) เก็บรวบรวมสถิติและจัดทำฐานข้อมูลร่วมกับหน่วยงานภาคี (5) ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสื่อลามกเด็กและ (6) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนค่านิยมด้านการบริโภคนิยม

คำสำคัญ: ค้ามนุษย์, การบังคับใช้กฎหมาย, การค้าประเวณี

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต, คณะอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

² อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ คณะอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

An objective of this research is to study and analyze the situation in human trafficking relating exploitation of prostitution. The research also studies problems, obstacles and restraints affecting law enforcement and cooperation in resolving the human trafficking, including methods in increasing the efficiency in the law enforcement. The study method for this research is qualitative research including several techniques such as documentary research, non-participant observation and in-depth interview. It has been found that traveling to Thailand is convenient, therefore people smuggling especially for prostitution occurs easily. Most of these prostitutes come from Myanmar. After the COVID-19 situation in Thailand, online prostitution has increased. A restriction of law enforcement in preventing and resolving human trafficking can be categorized into 3 points; (1) there are a small proportion of representatives from civil society organizations in the Committee and Subcommittee on Human Trafficking Law, (2) cooperation in providing information regarding investigation especially from private sectors is limited, (3) challenge in seeking some documentary evidence and witnesses from neighboring countries. The following are some approaches to enhance the efficiency in law enforcement; (1) increasing front-line personnel and local network, (2) increasing authority of local government organizations for investigation in human trafficking case, (3) establishing a central agency responsible for international cooperating including language aspect and operation aspect, (4) collecting statistics and database together with associate agency, (5) educating people regarding child porn, and (6) promoting value modifying in consumerism

Keywords: Human Trafficking, Law Enforcement, Prostitution

1. บทนำ

ปัญหาการค้ามนุษย์ ถือเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Security) และกำลังเป็นประเด็นที่หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการกระทำที่ลดทอนศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นต้นเหตุนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรมยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การค้าประเวณี (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2558) และที่สำคัญในกฎหมายสิทธิมนุษยชนถือว่าการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ จึงเป็นปัญหาที่นานาชาติประเทศให้ความสนใจ การค้ามนุษย์ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Trafficking in person (TIP) ซึ่ง 4 มิติให้คำอธิบายไว้มากมาย เช่นการค้ามนุษย์เป็นการก่ออาชญากรรมโดยการถือเอามนุษย์เป็นสินค้าในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ของคนหรือองค์กรอาชญากรรมนับเป็นการค้าหาสรูปแบบใหม่ที่อาศัยความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสถานการณ์ความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้ยากไร้ ชนกลุ่มน้อยชนพื้นเมือง เด็ก และสตรี มาแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

รูปแบบของการค้ามนุษย์ในปัจจุบันจัดประเภท ดังนี้ (1) ค้ามนุษย์รูปแบบที่พบเห็นเป็นประจำเช่น การค้าบริการทางเพศ ซึ่งพบเห็นบ่อยมากเหยื่ออาจอยู่ในภาวะจำนน หรือถูกบังคับขู่脅ให้ขายบริการทางเพศ (2) ค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงานเยี่ยงทาส เหยื่อจำนวนมากที่ทำงานในสวน ฟาร์ม บ้าน โรงงาน ต้องทำงานหนัก ไม่ได้รับการพักผ่อน ถูกทารุณ (3) ค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงาน ปรากฏในรูปแบบของการจัดหาคู่เพื่อการรับจ้างแต่งงาน มีนายหน้าสืบเสาะหาหญิงเพื่อแต่งงานกับชายที่ไม่รู้จัก หลังจากแต่งงานหญิงจำนวนหนึ่งกลายเป็นเมียทาส อยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้ายในเรือนเพศ ถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ (4) ค้ามนุษย์เพื่อการขอทาน ซึ่งเป็นรูปแบบที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยนายหน้าติดต่อพาเด็ก คนชรา คนพิการ เดินทางออกจากบ้านเกิดไปขอทานในเมืองใหญ่ ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเหยื่อจะถูก บังคับให้ขอทาน (5) ค้ามนุษย์เพื่อการทำผิดกฎหมาย ซึ่งเหยื่อมักเป็นเด็กที่พบเห็น คือ การนำเด็กไปเป็นเครื่องมือในการส่งยาเสพติดให้กับผู้ค้ารายย่อย (แสงจันทร์ มาน้อย, 2557)

รัฐบาลไทยจึงต้องประกาศให้การแก้ไขปัญหา “การค้ามนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2547 โดยมุ่งหวังให้มีการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับปัญหาการค้ามนุษย์คือ (1) ความพยายามผลักดันขององค์กรเอกชนไทยและองค์กรเอกชนระหว่างประเทศ (2) กระแสกดดันจากนานาชาติที่อ้างว่า ประเทศไทยเป็นแหล่งแสวงหาประโยชน์มิชอบจากการค้าเด็กและผู้หญิง ที่ประเทศไทยตกอยู่ใน 3 สถานะ คือ สถานะที่หนึ่งเป็นประเทศต้นทางที่ส่งเด็กและผู้หญิงไปค้าทั้งในภูมิภาค และนอกภูมิภาค สถานะที่สองเป็นประเทศทางผ่าน คือ เป็นผู้รับเด็กและผู้หญิงจากประเทศอื่นทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาคเข้ามาและผ่านไปประเทศอื่น และสถานะที่สามเป็นประเทศปลายทาง คือ นำเด็กและผู้หญิงจากที่ต่างๆ มาค้าบริการทางเพศในประเทศไทย (3) เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศใช้กฎหมายคุ้มครอง ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ เมื่อปี พ.ศ. 2543 (The Trafficking Victims Protection Act (TVPA) of 2000) โดยประเมินสถานการณ์แก้ไขปัญหาดังกล่าวตามมาตรฐานขั้นต่ำใน

การยุติการค้ามนุษย์ของประเทศต่างๆ และมีการจัดระดับ ดังนี้ระดับ 1 (Tier 1) คือ ประเทศที่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างเต็มที่ระดับ 2 (Tier 2) คือ ประเทศที่ยังไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน ขั้นต่ำอย่างเต็มที่แต่มีความพยายามที่จะปฏิบัติ ระดับ 3 (Tier 3) คือ ประเทศที่ยังไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างเต็มที่และไม่มี ความพยายามใดๆ ในการที่จะปฏิบัติตามซึ่งมาตรฐานขั้นต่ำ ที่สหรัฐอเมริกากำหนดไว้ มีดังนี้ (1) รัฐบาลควรห้ามมิให้มีการค้ามนุษย์และควรลงโทษพฤติกรรมการค้ามนุษย์ (2) ควรกำหนดบทลงโทษที่รุนแรง กรณีเหยื่อของการค้ามนุษย์ เพื่อการบริการทางเพศ (3) การกระทำที่เจตนาเพื่อการค้ามนุษย์ให้รูปแบบที่ร้ายแรง ควรมีบทลงโทษที่เข้มงวดและรุนแรงพอที่จะยับยั้งไม่ให้มีการค้ามนุษย์อีกในอนาคต (4) รัฐบาลควรใช้และคงไว้ซึ่งความพยายามอย่างจริงจังสถานการณ์การค้ามนุษย์ (จริยวัตร ณ พัทธานุกร และคณะ, 2550)

ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์อีกประการหนึ่งของการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้า ประเวณีที่ยังคงมีอยู่ในประเทศไทย และมีการดำเนินการอย่างโจ่งแจ้งไม่เกรงกลัว กฎหมาย คือการตรวจค้น กับกุ่มและช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในสถานอาบ อบ นวด วิคตอรีเรียชีเครท ถนนพระราม 9 กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2561 (คมชัดลึก, 2561) จากรายงานข่าวสรุปได้ว่าคดีนี้สืบเนื่องมาจากการร้องขอ ขององค์กรพัฒนาเอกชนแห่งหนึ่ง ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษเข้าช่วยเหลือเหยื่อที่เป็น เด็กหญิงชาวเมียนมา กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงได้ดำเนินการสอบสวนและรับเป็นคดี พิเศษที่ 43/2560 โดยมีพฤติการณ์ทางคดี เป็นการกระทำความผิดในลักษณะที่มีความ เกี่ยวข้องกันระหว่างประเทศไทย เมียนมา และมาเลเซีย มีการนำพาเด็กอายุ ต่ำกว่า 18 ปี เข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย เริ่มจากการนำพาเข้ามาขายบริการใน การให้เปิดบริษัท ก่อนที่จะนำมาค้าประเวณี ณ สถานอาบอบนวด วิคตอรีเรียชีเครท ซึ่งเข้าลักษณะความผิดฐานค้ามนุษย์ อันเป็นความผิดที่กระทำนอกราชอาณาจักร ไทย ซึ่งต่อวันที่ 12 มกราคม 2561 กรมสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ กรมการปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำหมายค้นและหมายจับของศาลอาญา เข้าตรวจค้นสถานอาบอบนวด “วิคตอรีเรียชีเครท” เพื่อจับผู้ต้องหาตามหมายจับ ผู้ต้องหา และหาพยานหลักฐานประกอบการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาและผู้เกี่ยวข้อง

จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งเป็น ผู้บัญชาการเหตุการณ์ ทราบว่าผู้เสียหายรายที่องค์กรพัฒนาเอกชนร้องขอให้ ช่วยเหลือนั้นได้ถูกนำมาค้าประเวณีที่สถานที่แห่งนี้ตั้งแต่อายุ 12 ปี และจากการ สืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานมีข้อมูลชัดเจนถึงกลุ่มผู้กระทำผิด อันนำไปสู่ การขออนุมัติศาลอาญาออกหมายจับผู้ต้องหารวม 7 ราย โดยหนึ่งในผู้ต้องหา ปัจจุบันทำงานอยู่ในสถานบริการแห่งนี้ และมีพฤติการณ์ในลักษณะของการเชียร์แขก และสถานบริการแห่งนี้จากการสืบสวนมาก่อนพบว่า มีการลักลอบค้าประเวณี ในการ เข้าจับกุมจึงได้ประสานกับเจ้าหน้าที่กรมการปกครอง เจ้าหน้าที่ทหาร และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อเข้าตรวจค้นและจับกุม ในความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้า ประเวณี พ.ศ. 2539 ซึ่งจากการตรวจค้นพบสถานบริการแห่งนี้มีการลักลอบค้า

บริการทางเพศ โดยสามารถจับ ป้า ก. (นามสมมติ) อายุ 55 ปี ผู้ต้องหาตามหมายจับของศาลอาญา ในคดีค้ามนุษย์ ซึ่งทำหน้าที่ดูแลลูกค้าและเชียร์แขก มีหญิงสาวให้บริการทางเพศ 80 คน ส่วนใหญ่ไม่มีบัตรประชาชน และผู้บริหารกรมสอบสวนคดีพิเศษรายดังกล่าว ได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมว่า สถานบริการแห่งนี้เป็นสถานบริการที่เปิดถูกต้องตามกฎหมาย แต่พบว่าการข่มขู่ให้หญิงสาว 80 รายค้าประเวณี มีการบังคับ หน่วงเหนี่ยวกักขัง ซึ่งปีที่แล้วมีหญิงสาวชาวเมียนมาหลายรายถูกหลอกล่อค้าประเวณีที่ประเทศไทยและส่งต่อไปมาเลเซีย กรณีนี้นับเป็นคดีหนึ่งของการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี ซึ่งจะส่งผลถึงการจัดสถานะในรายงานสถานการณ์ การค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งจัดทำโดยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (US TIP Report)

รูปที่ 1 แสดงอันดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Tier Ranking) ของประเทศไทยระหว่าง ปี พ.ศ. 2556-2565

ที่มา : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565

ในปี พ.ศ. 2561 ที่มีการปฏิบัติการช่วยเหลือเหยื่อ ณ สถานอาบอบนวด วิคตอเรียซีเครต ประเทศไทยจะได้รับการจัดสถานะในรายงานสถานการณ์ จากระดับ Tier 2 Watch List เป็นระดับที่ดีขึ้นที่ ระดับ Tier 2 และ อยู่ในระดับ Tier 2 อยู่ในอันดับ เดียวกับปี พ.ศ. 2561-2563 และกลับมาเป็น Tier 2 Watch List ในปี พ.ศ.2564 และกลับมาเป็น Tier 2 ในปี พ.ศ. 2565

ตารางที่ 1 คดีคำมณูษย์ที่ทำการสอบสวน จำแนกตามรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบระหว่างปี พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2564

ปี พ.ศ.	การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี	การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	ผลิตหรือเผยแพร่วัตถุสื่อลามก	การนำคนมาขอทาน	การแสวงหาประโยชน์อื่นใดในรูปแบบอื่น	รวม
2557	223	36	NA	16	5	280
2558	245	69	NA	3	0	317
2559	244	75	NA	8	6	333
2560	246	21	7	26	2	302
2561	249	38	4	8	5	304
2562	158	61	15	9	12	288
2563	96	12	17	2	6	133
2564	135	31	13	2	7	188
รวม	1,596	343	56	74	43	2,112

ที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565

ในขณะที่ ข้อมูลคดีคำมณูษย์ในช่วงปี พ.ศ.2557- 2564 จากตารางที่ 1 พบว่าคดีคำมณูษย์ลดน้อยลง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นเวลา 4 ปี ติดต่อกัน แต่คดีคำมณูษย์มาเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.2564 เป็นจำนวน 188 คดี เพิ่มขึ้นกว่าปี 2563 อยู่จำนวน 55 คดี แต่การคำมณูษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 – 2564 การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ยังมีสัดส่วนมาก จำนวน 1,596 คดี จาก 2,112 คดี คิดเป็นร้อยละ 75.57 หรือเป็นสามในสี่ของคดีคำมณูษย์ในแต่ละปี ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่ายังคงการคำมณูษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ซึ่งแฝงอยู่ในสถานบริการ และให้บริการแฝง อย่างมิได้ซ่อนเร้นปิดบัง ในย่านธุรกิจในกรุงเทพมหานคร เช่น สถานอาบอบนวด วิดตอเรียซีเครท ซึ่งพบว่าการข่มขู่ให้หญิงสาว 80 รายค้าประเวณี มีการบังคับ หน่วงเหนี่ยวกักขัง ซึ่งมีหญิงสาวชาวเมียนมาหลายรายถูกหลอกล่อค้าประเวณีที่ประเทศไทยและส่งต่อไปมาเลเซีย การกระทำความผิดของกลุ่มผู้คำมณูษย์มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ยังคงดำเนินอยู่ โดยเฉพาะกับผู้เสียหายที่เป็นคนต่างด้าว

ในขณะที่ประเทศไทยจะมีกฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไข ปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติในปัจจุบัน กฎหมายและกลไกเหล่านี้เพียงพอหรือไม่ และถูกนำมาใช้งานในการป้องกันและ

แก้ไขปัญหาค้ามนุษย์โดยเฉพาะในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี หรือไม่ มากน้อยเพียงใด สิ่งใดเป็นปัญหาอุปสรรคและความท้าทายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีควรเป็นเช่นใด และภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลก ส่งผลต่อการใช้ชีวิตซึ่ง รูปแบบการให้บริการการค้าประเวณีมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเช่นใด จึงทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี
3. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

3. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยจะได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี รวมทั้งแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ที่ใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยจะได้บรรยายถึงการออกแบบการวิจัย ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น ทศนะ มุมมอง ได้แก่ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาถึงการได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัด ในการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ลักษณะอาชญากรรมค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี และแนวทางแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ทั้งด้านการป้องกันและปราบปราม และด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือ จำนวน 10 คน ดังนี้

1. ด้านการป้องกันและปราบปราม เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 6 คน ประกอบด้วย 1) กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จำนวน 1 คน เป็นเจ้าหน้าที่ในระดับบริหารตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป และประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี และกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จำนวน 1 คน เป็นเจ้าหน้าที่ในระดับบริหารตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป และประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม จำนวน 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหารได้แก่ผู้อำนวยการส่วนคดีขึ้นไป และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานด้านคดีค้ามนุษย์ ไม่น้อยกว่า 3 ปี 3) สำนักงานอัยการสูงสุด ได้แก่งานอัยการ จำนวน 1 คน ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. ด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือ เป็นหน่วยงานที่ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กลุ่มหญิงบริการและกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ ระดับบริหาร 1 ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพจำนวน 1 คน ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จำนวน 1 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน

นอกจากนี้ด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายยังมีการเก็บข้อมูลจาก องค์การภาคประชาสังคม และหน่วยงานระหว่างประเทศ จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย 2 หน่วยงาน ได้แก่ 1) มูลนิธิรณรงค์เพื่อช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ จำนวน 1 คน และ 2) โครงการออสเตรเลีย - เอเชีย เพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (Australia-Asia Program to Combat Trafficking In Persons : AAPTIP) จำนวน 1 คน ประกอบกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัย ได้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ระดับชำนาญการพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรมซึ่งหน้าที่ความรับผิดชอบรับผิดชอบเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะคดีการค้ามนุษย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 -2556 เป็นระยะเวลา 7 ปี และในปี พ.ศ. 2560 ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการป้องกันและปราบปราม 1 กองคดีการค้ามนุษย์ ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ รวมทั้งเป็นกรรมการ และอนุกรรมการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งต้องกำหนดมาตรการและแนวทางป้องกันและการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยมีคดีสำคัญเช่นการช่วยเหลือผู้เสียหายชาวเวียดนามที่ถูกนำมาค้ามนุษย์ในรูปแบบบังคับค้าประเวณี อ.เบตง จ.ยะลา และคดีการค้ามนุษย์ในสถานบริการวีตอเรียซีเครท ถนนพระรามเก้า เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือในกระบวนการวิจัยในงานวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้องในงานวิจัยฉบับนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ มีโครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งมีจำนวน 10 ข้อคำถาม เช่นท่านมีความคิดเห็นว่าการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวในปัจจุบัน มีความรุนแรงหรือไม่ และส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไรบ้าง สาเหตุหรือปัจจัยของการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวมาจากสาเหตุใดบ้าง อย่างไร

ท่านคิดว่าสิ่งใดเป็นความท้าทายในการบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม และการแก้ไขการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ท่านได้ใช้กฎหมาย หรือกลไกความร่วมมือใดบ้าง และท่านเห็นว่าเหมาะสม มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัย ได้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ระดับชำนาญการพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรมซึ่งหน้าที่ความรับผิดชอบรับผิดชอบเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะคดีการค้ามนุษย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 -2556 เป็นระยะเวลา 7 ปี และในปี พ.ศ. 2560 ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการป้องกันและปราบปราม 1 กองคดีการค้ามนุษย์ ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ รวมทั้งเป็นกรรมการและอนุกรรมการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามค้ามนุษย์ ซึ่งต้องกำหนดมาตรการและแนวทางป้องกันและการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยมีคดีสำคัญเช่น การช่วยเหลือผู้เสียหาย ชาวเวียดนามที่ถูกนำมาค้ามนุษย์ในรูปแบบบังคับค้าประเวณี อ.เบตง จ.ยะลา และคดีการค้ามนุษย์ในสถานบริการ วิโตเรียชีเครท ถนนพระรามเก้า เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในกระบวนการวิจัยในงานวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้องในงานวิจัยฉบับนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะได้นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มาดำเนินการสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล จัดหมวดหมู่ข้อมูล ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ทางสังคม และทำความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา โดยตรวจสอบกับสมมุติฐานนั้นเป็นขั้นๆ ไป จนมั่นใจว่าเป็นข้อค้นพบที่สามารถลงเป็นข้อสรุปได้ และการวิจัยเชิงคุณภาพยังเป็นการศึกษาจากการใช้แนวคิดทฤษฎีที่หลากหลายในการพิจารณาปรากฏการณ์ ดังนั้นระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้วิจัยได้สัมผัสกับรูปธรรมของปรากฏการณ์นั้นก็จะได้นำแนวคิดทฤษฎีด้านอาชญาวิทยา และทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กันด้วย

4. ผลการวิจัย

4.1 สถานการณ์และรูปแบบการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

ก่อนสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก่อนปี พ.ศ.2563 การเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นไปโดยง่าย สะดวก จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้าย

บุคคลเพื่อนำมาหาแสวงประโยชน์โดยมิชอบได้ง่ายกว่าประเทศอื่นๆ ทั้งผู้นำพาและผู้ถูกนำพาเดินทางมาเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในประเทศไทยในแบบที่ถูกต้องตามเมียนมา ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นชาวไทยใหญ่ และในกรุงเทพฯ จะพบเป็นการค้าประเวณีที่สถานบริการอาบ อบ นวด ส่วนในต่างจังหวัดจะเป็นร้าน คาราโอเกะ หรือสวนอาหารสำหรับกลุ่มบุคคลต่างด้าว 3 สัญชาติได้แก่ เมียนมา ลาว และกัมพูชาเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมากเพื่อแสวงหาอาชีพ รายได้ จนทำให้มีกลุ่มต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในสถานบันเทิง สถานบริการการค้าประเวณีจำนวนมากกว่าในปัจจุบัน โดยบุคคลต่างด้าวจาก ประเทศลาวมีมากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากภาษาที่ใช้ใกล้เคียงกับภาษาไทยจึงทำให้การสื่อสารได้ง่าย รองลงมาเป็นประเทศ เมียนมา ส่วนกัมพูชามีน้อยมาก

ขณะและหลังสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563 ทำให้ผู้นำพาและผู้ถูกนำพาเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้ยากยิ่งขึ้น ลำบากยิ่งขึ้น และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาลในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 รวมทั้งมีมาตรการในการป้องกันการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้มงวดขึ้น จึงทำให้สถิติและการค้ามนุษย์โดยการแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวลดน้อยลงกว่าก่อน มีสถานการณ์โรคระบาดรุนแรง COVID-19 ซึ่งสถานที่แออัดถูกปิด จึงทำให้จำนวนคดีลดจำนวนลง ประกอบกับในปัจจุบันรูปแบบการค้าประเวณีเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีและการสื่อสาร ที่เข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการค้าประเวณีรูปแบบออนไลน์ ดังนั้น จึงยังคงมีกลุ่มผู้จัดหา และกลุ่มผู้ค้าประเวณีในโลกออนไลน์ อยู่เป็นจำนวนมากเพียงแต่ปรับเปลี่ยนสถานที่ในการนัดหมายเพื่อซื้อ-ขายบริการจึงเกิดการค้าประเวณีผ่านช่องทาง ออนไลน์

4.1.1 สาเหตุการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

ประการแรก อุปสงค์และอุปทาน เรื่องการค้าประเวณีในประเทศไทย เรื่องการค้าประเวณีอยู่ในสังคมไทยมานาน เพราะอุปสงค์และอุปทานของรูปแบบการค้าประเวณี ยังมีผู้ต้องการซื้อประเวณีและมีผู้สนองความต้องการ โดยธรรมชาติของมนุษย์มีบางกลุ่มที่มีความนิยมประเวณีเด็ก แต่เนื่องจากกฎหมายระบุว่าเด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี

ประการที่สอง ปัจจัยตั้งและปัจจัยผลักดันโดยปัจจัยตั้งของประเทศไทย และปัจจัยผลักดันของประเทศเพื่อนบ้าน ธรรมชาติของมนุษย์เราต้องการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกับตนเองและครอบครัว สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยผลักดันของประเทศเพื่อนบ้าน คือ สภาพทางเศรษฐกิจ ความยากจน การอยากมีชีวิตที่ดีขึ้น อยากหลุดพ้นจากความยากจน เป็นปัจจัยที่สำคัญของการเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย ปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวมีรายได้น้อย

ประการที่สาม ขบวนการนายหน้า ขบวนการนายหน้าจะเป็นสิ่งกระตุ้นสำคัญ ให้บุคคลต่างด้าวผู้อพยพย้ายถิ่นตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ขบวนการค้ามนุษย์ในคนต่างด้าว มีลักษณะเป็นขบวนการจากองค์กรอาชญากรรม

ข้ามชาติ โดยเริ่มตั้งแต่การจัดหา คัดเลือกบุคคลผู้ประสบปัญหาสภาพเศรษฐกิจ มีฐานะยากจน หรือบุคคลซึ่งขาดความรู้ความสามารถ ทำให้ถูกแสวงหาประโยชน์ได้ โดยง่าย ผู้กระทำความผิดจะทำการชักจูง ล่อลวง และแสดงท่าทีให้เกิดความไว้วางใจ ใช้อุบายถึงสภาพการทำงานและค่าตอบแทนที่ดีกว่าความเป็นจริง จนบุคคลนั้น หลงเชื่อและถูกส่งต่อมายังประเทศไทย เกิดการข่มขู่ บังคับค่าประเวณี และสร้างภาระหนี้สิน ด้วยปัญหาทางภาษา ขาดความรู้เรื่องกฎหมายของไทย ไม่รู้จักองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือ จำต้องตกอยู่ในภาวะจำยอม และตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

ประการที่สี่ กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการที่ไม่เข้มแข็งในการบังคับใช้กฎหมายทั้งของประเทศเพื่อนบ้านและของประเทศไทย กล่าวคือกฎหมายมีองค์ประกอบที่ซับซ้อน การขาดหน่วยงานรัฐในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่มีจำกัด และยังขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายค้ามนุษย์ และการใช้มาตรการของสหรัฐอเมริกาในการตรวจสอบความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ จึงเป็นเหตุให้หลายพื้นที่ไม่ต้องการให้เกิดคดีค้ามนุษย์ในพื้นที่ของจังหวัดตนเอง และประการสุดท้ายคือความร่วมมือจากเหยื่อหรือผู้ปกครองเหยื่อมีน้อยมากเพราะเกรงว่าตนเองและครอบครัวจะถูกกลั่นแกล้งในภายหลัง

4.2 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณีสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประการสำคัญ ดังนี้

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี กฎหมายหลักได้แก่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีการกำหนดโทษไว้สูง มีความถูกต้องเหมาะสมและเพียงพอต่อการนำมาบังคับใช้กับคดีการค้ามนุษย์ ดังนั้นความท้าทายจึงอยู่ที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย การที่จะนำกฎหมายไปบังคับใช้ต้องมีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายอย่างถ่องแท้ ลึกซึ้ง จึงจะสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

แม้พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มาตรา 42 จัดให้มีกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

อย่างไรก็ดีในประเทศไทย กองทุนที่ก่อตั้งเพื่อเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยตรง คือใช้เงินกองทุนของรัฐชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายก่อนเต็มจำนวน และหน่วยงานภาครัฐดำเนินการยึดทรัพย์จากผู้กระทำผิดเพื่อยึดทรัพย์สินดังกล่าวแทนค่าเยียวยาที่จ่ายให้กับผู้เสียหาย และนำเข้ากองทุนของหน่วยงานภาครัฐ

รวมทั้งการปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับการสถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ในรูปแบบออนไลน์เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ควรเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับผู้ซื้อบริการทางเพศ หรือซื้อบริการประเวณี ถือเป็นผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษทางกฎหมายการค้ามนุษย์ และการบังคับกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

2) กลไกความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี มีประเด็นที่สำคัญดังนี้

(1) คณะกรรมการระดับชาติในพระราชบัญญัติป้องกัน
และปราบปรามการค้ามนุษย์ ไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน การดำเนินงานป้องกัน
และปราบปรามการค้ามนุษย์ อยู่ภายใต้คำสั่ง ภายใต้กฎหมายของคณะกรรมการ
ระดับชาติ การดำเนินงานทุกขั้นตอนจะต้องทำรายงานเพื่อชี้แจงไปยังคณะกรรมการ
ระดับชาติ กลไกความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการ
แสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสำนักงาน
อัยการสูงสุด มีความเห็นว่าคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการไม่เพียงพอต่อการ
ดำเนินงาน ภาคองค์กรพัฒนาเอกชนมีมุมมองว่าสัดส่วนของภาคเอกชนใน
คณะกรรมการฯ และอนุกรรมการต่างๆ ยังมีน้อยกว่าอยู่ ควรที่เพิ่มสัดส่วนของภาค
องค์กรพัฒนาเอกชน และมีความโปร่งใสในการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ
หากดำเนินงานด้วยความโปร่งใสต้องสามารถได้รับการตรวจสอบได้อย่างเต็มที่

(2) รูปแบบการค้าประเวณี ไปสู่รูปแบบออนไลน์
เนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 และสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงจัดตั้ง
คณะทำงาน (Thailand Internet Crimes Against Children - TICAC) ทำงาน
ปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยมีการดำเนินคดี
เกี่ยวกับการกระทำความผิดลามกเด็ก การอนาจารเด็ก

3) การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ใน
รูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่าง
หน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม
แบ่งออกเป็น

(1) การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้า
มนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่าง
หน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐ มีการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ
ผ่านการประชุมรวมกันของคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการชุดใหญ่ระดับชาติ
มีการแสวงหาความร่วมมือ ยังมีข้อจำกัดและความท้าทายได้แก่ (ก) การบูรณาการ
ความร่วมมือระหว่างประเทศหน่วยงานต่างชาติจะเกิดความสับสน ไม่ทราบแน่ชัดว่าจะ
ติดต่อหน่วยงานใดเพื่อร่วมดำเนินการ (ข) แม้การแบ่งอำนาจหน้าที่กันระหว่าง
หน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีการประชุมหารือแบ่งหน้าที่กันดำเนินงานอย่างชัดเจน แต่เมื่อลง
มือปฏิบัติจริงการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่แบ่งหน้าที่กันไว้ (ค) งบประมาณในการ
ดำเนินงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีการเกี่ยงกันว่าจะใช้งบประมาณของหน่วยงานใดใน
การทำงานปราบปรามการค้ามนุษย์ (ง) ความสับสนใจการร่วมบูรณาการความ
ร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยแต่ละหน่วยงานมีผู้บังคับบัญชาที่คอยสั่งการและ
อนุญาตให้ดำเนินงานได้ และ (จ) ความไว้วางใจซึ่งกันและกันของหน่วยงานร่วม
บูรณาการ

(2) การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้า
มนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่าง
หน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม โดยเข้ามามีบทบาทสำคัญในการ

ช่วยเหลือป้อนข้อมูลให้กับหน่วยงานเข้ามาสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดีการค้ำมนุษย์ การทำงานเชิงรุก องค์กรใดก็ได้ การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม ยังมีข้อจำกัดหรือความท้าทายได้แก่ (ก) ความท้าทายเชิงนโยบาย คือ การดำเนินการยังขาดความชัดเจนและทับซ้อนของภาระหน้าที่ การถ่ายทอดนโยบายไปสู่หน่วยงานท้องถิ่นยังไม่มีเอกภาพ (ข) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและงบประมาณที่มีจำกัดต่อภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นของแต่ละหน่วยงาน (ค) การขาดการบูรณาการในระดับประเทศ อาทิ การร่วมแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์จากประเทศ ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง การขาดการบูรณาการ ระดับหน่วยงาน และ (ง) การได้รับความร่วมมือในการส่งมอบข้อมูลในการสืบสวนสอบสวนโดยเฉพาะข้อมูลสารสนเทศของภาคเอกชน เช่น LINE Facebook , Instagram , Twitter ซึ่งหน่วยงานเอกชนเหล่านี้ให้ความร่วมมือ และเริ่มให้ข้อมูลบ้างบางส่วน

(3) ความร่วมมือประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไข การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทุกประเทศให้ความสำคัญกับเรื่องการค้ามนุษย์ ประเทศในอาเซียนมีอนุสัญญาร่วมกัน ทุกรัฐจะให้ความร่วมมือในการกล่าวถึงเรื่องผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย เนื่องจากไม่เกิดผลกระทบระหว่างประเทศจึงให้สะดวกใจที่จะร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ซึ่งกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศไทย ทั้งกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ โดยแบ่งเป็นระดับชั้นต่างๆ ตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับปฏิบัติการตาม ยังมีข้อจำกัดและความท้าทาย ได้แก่ (ก) กระบวนการและนโยบายประเทศคู่ภาคี (ข) ด้านงบประมาณ (ค) ความท้าทายในการติดตามพยานเอกสารและพยานบุคคลจากประเทศเพื่อนบ้าน

รูปที่ 2 สถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมาย
และกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

4.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 แนวทางสำคัญดังนี้

1) การวางแผนและกำหนดนโยบาย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ ควรมีการวางแผนระยะยาวและยั่งยืน ไม่ควรมองเฉพาะตัวเลขที่ประเทศไทยได้รับจัดลำดับเท่านั้นควรพิจารณาและทำความเข้าใจในมุมมองของโครงสร้างว่า ควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม มุ่งสู่ที่เป็นสถิติที่ถูกต้อง แม่นยำ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบ สืบค้นจากสถิติข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการทำงานต่อยอด เรื่องการค้ำมนุษย์ได้ในอนาคต โดยการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษอย่างเป็นธรรม และผู้เสียหายได้รับการเยียวยาทั้งจากผู้กระทำผิดและจากหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย

2) ควรเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ควรสร้างบุคลากร ด้านหน้าและการขยายเครือข่ายการเตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ ประกอบกับ การควบคุมอุปสงค์และอุปทานของการค้าประเวณี

3) ควรเพิ่มอำนาจการสอบสวนกับกรมการปกครอง ควรเพิ่มอำนาจหน่วยงานส่วนกลางของกรมการปกครองดำเนินการกับคดีค้ำมนุษย์ได้ทุกรูปแบบควรเพิ่มอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนภูมิภาค สามารถดำเนินการจับกุมคดีค้ำมนุษย์ได้

4) ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางสำหรับดำเนินการเรื่องประสานความร่วมมือระหว่างประเทศโดยตรง เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งทางด้านภาษา และมีรูปแบบในการดำเนินงานเดียวกันที่เป็นรูปแบบสากล

5) ให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น หากให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น

6) การบูรณาการดำเนินการบนความไว้วางใจตั้งแต่เริ่มทำงานด้านการช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ โดยตั้งเป้าหมายในการดำเนินงาน และมีวัตถุประสงค์ที่จะให้องค์กรทุกองค์กรในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชน

รูปที่ 3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย กฎหมาย และการบังคับใช้ (TIP ACT)

1) การวางแผนและกำหนดนโยบาย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ ควรวางแผนระยะยาวและยั่งยืน ไม่ควรมองเฉพาะตัวเลขที่ประเทศไทยได้รับจัดลำดับเท่านั้นควรพิจารณาและทำความเข้าใจในมุมมองของโครงสร้างว่าควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม มุ่งสู่ที่เป็นสถิติที่ถูกต้อง แม่นยำ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบ สืบค้นจากสถิติข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการทำงานต่อยอด เรื่องการค้ามนุษย์ได้ในอนาคต โดยการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษอย่างเป็นธรรม และผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ทั้งจากผู้กระทำผิดและจากหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย

2) เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ควรสร้างบุคลากรด้านหน้า และการขยายเครือข่ายการเตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ ประกอบกับการควบคุมอุปสงค์และอุปทานของการค้าประเวณี

3) เพิ่มอำนาจการสอบสวนกับกรมการปกครอง ควรเพิ่มอำนาจหน่วยงานส่วนกลางของกรมการปกครองดำเนินการกับคดีค้ามนุษย์ได้ทุกรูปแบบ ควรเพิ่มอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนภูมิภาค สามารถดำเนินการจับกุมคดีค้ามนุษย์ได้

5.2 ข้อเสนอแนะด้านการบูรณาการความร่วมมือ (TIP NET)

1) ปรับปรุงบทบาทคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกำหนดแนวทางกำกับดูแลการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

2) มีนโยบายในการปรับปรุงข้อตกลงในลักษณะ ทวิภาคีกับ สปป. ลาว เมียนมา และกัมพูชา ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

3) ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางสำหรับดำเนินการเรื่องประสานความร่วมมือระหว่างประเทศโดยตรง เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งทางด้านภาษา และมีรูปแบบในการดำเนินงานเดียวกันที่เป็นรูปแบบสากล

4) การบูรณาการดำเนินการบนความไว้วางใจเชื่อใจตั้งแต่เริ่มทำงานด้านการช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานและมีวัตถุประสงค์ที่จะให้องค์กรทุกองค์กรในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชน

5.3 ข้อเสนอแนะด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง (TIP WATCH)

1) เก็บรวบรวมสถิติและจัดทำฐานข้อมูลร่วมกับหน่วยงานภาคีระดับจังหวัด และระดับประเทศ การสร้างเครือข่ายในการทำงานระดับพื้นที่ ระดับตำบล ชุมชน หรือหมู่บ้านโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความตระหนักและสร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

2) ให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น หากให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น

3) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนค่านิยมด้านการบริโภคนิยม และวัตถุนิยม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงต้องทำหน้าที่จัดหาเงินทอง วัตถุสิ่งของสำหรับช่วยอำนวยความสะดวกให้คนในครอบครัวมีสภาพทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น

4) ส่งเสริม หนุนแรงค์ให้เกิดการลดซื้อบริการทางเพศในหมู่ผู้ใช้บริการ เพื่อชะลอหรือหยุดการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมทางเพศในประเทศไทย

รูปที่ 4 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาราค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

6. บทสรุป

การคำนวนมีรูปแบบลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิต การแก้ไขปัญหาการคำนวน โดยมาตรการทางอาญา หรือทางกฎหมาย มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาชญากรรม มีคณะกรรมการและอนุกรรมการตามกฎหมายป้องกันแก้ไขปัญหาการคำนวนในสัดส่วนที่เหมาะสมทั้งภาครัฐ และภาคประชาสังคม เพื่อให้ได้รับข้อมูลรอบด้าน และเกิดความโปร่งใส รวมทั้งความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้านในการติดตามพยาน เอกสารและพยานบุคคล อันเป็นพยานหลักฐานสำคัญเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในคดี ซึ่งแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคำนวนในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี มีความจำเป็นต้องดำเนินการลงในระดับพื้นที่ เช่นเพิ่มบุคคลด้านหน้าและเครือข่ายในพื้นที่ และศึกษาแนวคิดเพิ่มอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนภูมิภาคในการสืบสวนจับกุมคดีคำนวน ประกอบกับการเก็บรวบรวมสถิติและจัดทำฐานข้อมูลร่วมกับหน่วยงานภาคี เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดแผนงาน มาตรการ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการคำนวน นอกจากมาตรการทางอาญาแล้ว ควรดำเนินมาตรการทางสังคม เช่น ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนค่านิยมด้านการบริโภคนิยม และส่งเสริมแรงจูงใจให้เกิดการลดซื้อบริการทางเพศในหมู่ผู้ใช้บริการ เพื่อลดอุปสงค์และอุปทานในการค้าประเวณี ซึ่งเป็นช่องทางให้เกิดการคำนวน ให้การแก้ไขปัญหาการคำนวนในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเกิดความยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2559. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2561. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จริยวรรณ พุธานุรักษ์. (2550). "การค้ามนุษย์" พินิจในแนวสตรีนิยม ในพื้นที่ของอินเตอร์เน็ตกระบวนการทางกฎหมายและหน่วยงานภาครัฐ. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษาคณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แสงจันทร์ มาณอย. (2557). การดำเนินงานของประเทศไทยในการต่อต้านการค้ามนุษย์. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2558). วารสารไทยคู่ฟ้า. กรุงเทพฯ: สำนักโฆษกสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

ทีมข่าวอาชญากรรม. (2561). ดีเอสไอ บุกค้น 'วิคตอเรียชีเครท' ค้ามนุษย์.
คมชัดลึก. สืบค้น 26 กรกฎาคม 2563, จาก
<https://www.komchadluek.net/news/crime/309137>
ทีมข่าวอาชญากรรม. (2561). ปิดอ่าว วิคตอเรียชีเครท ลอบค้ากาม. คมชัดลึก.
สืบค้น 26 กรกฎาคม 2563, จาก
<https://www.komchadluek.net/news/crime/309157>